Α' ἔτος 24 Ἰανουαρίου 1897 Ἀριθ. 8

ΠΑΙΔΕΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ
ΤΗι ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ . . . . δρ. 6
Ἐξωτερικοῦ . . . φρ. χρ. 7

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Πᾶσα αἴτησις καὶ συνδρομὴ ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

Τιμὴ ἑκάστου φύλλου λεπ. 20.

ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΙΔΕΙΑΣ,,
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
40—Ὁδὸς Σταδίου—40

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Γενικὸν μέρος. α' Σχολικαὶ μεταρρυθμίσεις. Τὸ τῆς χειροτεχνίας μάθημα. — Εἰσαγωγή. Ἡ ὕλη τοῦ προγράμματος τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις ἀγωγή. κλ.— β' Προκήρυξις διαγωνισμοῦ διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. — γ' Λύσις τοῦ πρώτου παιδαγωγικοῦ ζητήματος τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας. — Μέρος Β' Μεθοδολογία καὶ διδακτική. — α' Ἠθικὴ διδασκαλία. — Πρόγραμμα Ε' καὶ Ϛ' τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καθήκοντα. — Ὁδηγίαι. Ἀπόσπασμα Σοφοκλέους Ἀντιγόνης κλ. — Πρόγραμμα Γ' καὶ Δ' Διήγημα ἡ καλὴ ἀδελφή. — Ὁδηγίαι. Προσευχαὶ κλ. — β' Γλωσσικά. Κύκλος Γ'. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. — Παρορράματα. — Ἀγγελία.— Ἀλληλογραφία.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

α'

ΣΧΟΛΙΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Τὸ τῆς χειροτεχνίας μάθημα.

Πρὸ πολλοῦ, ὅπως προλογιζόμενοι ἐγράφομεν, τὰ νεώτερα σοφὰ ἔθνη, ἰδόντα ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰς ἀτελείας τοῦ παιδαγωγικοῦ ἐκείνου συστήματος, τὸ ὁποῖον ἀνέπτυσσε μὲν τὰς πνευματικὰς τοῦ παιδὸς δυνάμεις, ἀλλ' ἥκιστα ἐθεράπευε τὰς σωματικάς, εἰσήγαγον εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα καὶ τὰ τεχνικὰ μαθήματα καὶ δὴ τὴν χειροτεχνίαν. Παρετήρησαν δηλ. ὅτι οἱ ἐκ τῶν σχολείων ἀποφοιτῶντες παῖδες ᾐσθάνοντο ἀποστροφὴν πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν, πρὸς βλάβην, ἐννοεῖται, τοῦ ἔθνους αὐτῶν.

Ὁ σπουδαῖος φιλανθρωπιστὴς γάλλος Gilon ὁρμηθεὶς ἐκ τοῦ ἐρωτήματος πρό τινων ἐτῶν, ἐὰν ἡ μόρφωσις, ἣν τὰ τέκνα αὐτῶν λαμβάνουσιν ἐν τοῖς σχολείοις καὶ μάλιστα τοῖς στοιχειώδεσιν, ἦτο κατάλληλος καὶ συμφέρουσα διὰ τὸ ἔθνος, συνέγραψε βιβλίον τι πολύκροτον ἐπιγραφόμενον «Κοινωνικὰ δυστυχήματα καὶ πάλη κατὰ τῆς εὐτυχίας» δι' οὗ σφόδρα καταφερόμενος κατὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐπαναλαμβάνει συχνά· «*Οἱ παιδαγωγοὶ ἡμῶν πρὸς μεγάλην ἡμῶν βλάβην μᾶς ἐχάραξαν δυστυχῶς ὁδὸν λίαν ἐσφαλμένην.*»

Καὶ ἀληθῶς, λέγει ὁ διακεκριμένος καθηγητὴς τῆς χειροτεχνίας Jully· ἤμην υἱὸς τεχνίτου· ἐγνώρισα πρῶτον τὸ ἐργαστήριον τοῦ πατρός μου καὶ τὰ ἐργαλεῖα αὐτοῦ καὶ εἶτα τὸ σχολεῖον καὶ τὰς γραφίδας. Ἀλλ' ἂν καὶ τόσον ἠγάπησα τὰ πρῶτα, ὅμως μικροῦ δεῖν ἀπεχαιρέτιζον ταῦτα κατὰ τὴν εἰς τὸ σχολεῖον φοίτησίν μου καὶ κατεγινόμην καὶ ἐγὼ εἰς θεωρητικήν τινα ἐπιστήμην, ὅπως πάντες οἱ συμμαθηταί μου, ἐὰν ὁ πατήρ μου δὲν ἐφρόντιζε νὰ καλλιεργήσῃ τὴν πρώτην μου κλίσιν. Συμφωνοῦσι λοιπὸν αἱ γνώσεις τὰς ὁποίας εἰς τὰ στοιχειώδη σχολεῖα λαμβάνουσιν οἱ μέλλοντες νὰ ἀσκηθῶσιν εἴς τι ἐπάγγελμα. Ἐγὼ αὐτός, ἐὰν εἶχον υἱὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ ἀσπα-

σθῇ ἐπάγγελμά τι θὰ ἤμην ἄρά γε ἱκανοποιημένος ἐκ τοῦ συστήματος τούτου τῆς διδασκαλίας, ὅπερ ὑποθάλπει ἐν μέρει τὴν πρὸς τὰς τέχνας ἀποστροφήν; Καὶ ποῖον εἶνε τὸ μέλλον τῶν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα φοιτώντων παίδων; Πάντα ἐν γένει εἶνε τέκνα ἢ τεχνιτῶν, ἢ γεωργῶν. Ἐξερχόμενα δὲ ἐκ τοῦ σχολείου ἀνάγκη πρὸς εὐημερίαν τοῦ ἔθνους, νὰ ἀσπασθῶσι καὶ αὐτά, εἰ δυνατόν, τὰ ἐπαγγέλματα τῶν γονέων των. Δὲν εἶνε λοιπὸν δίκαιον καὶ λογικὸν κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν προγραμμάτων τῶν δημοτικῶν σχολείων νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψει τὸ μέλλον τῶν τέκνων ἡμῶν;

Εἶνε ἀλήθεια ἀναντίρρητος λέγει ὁ Salicis ὅτι τὸ σχολεῖον, ὅπερ φροντίζει μόνον διὰ τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθμητικὴν τὴν πνευματικὴν δηλ. ἀποκλειστικῶς μόρφωσιν, δὲν ἐκπληροῖ τὸν προορισμόν του· εἰς τὴν ἀγορὰν δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν συμφωνίαν τῆς μετοχῆς, ὅσον ἐκ τῆς συμφωνίας τῆς μετοχῆς εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν οἰκονομίαν.

Οὕτω λοιπόν, ὅπως μὴ εὐνοῶνται μόνον αἱ θεωρητικαὶ ἐπιστῆμαι, καὶ κλίνωσιν οἱ παῖδες μόνον πρὸς αὐτάς, θεραπεύωνται δὲ ἐξ ἴσου καὶ αἱ θετικαὶ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι, ἀποκτῶσι δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ τὴν ἀπαραίτητον διὰ πάντα ἄνθρωπον ἐπιστήμονα καὶ μή, δεξιότητα, ἐφρόντισαν τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη νὰ θεραπεύσωσι σχεδὸν πάσας ἐξ ἴσου τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, εἰσαγαγόντες καὶ τὰς ἐκ τούτων ἀναγκαίας ἀσκήσεις, δι' ὧν προπαρασκευάζουσι μὲν καὶ προδιαθέτουσι τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ εἰς τὰς τέχνας, ἃς μέλλουσι νὰ ἀσπασθῶσι, θεραπεύουσι δὲ καὶ τὰς σωματικὰς δεξιότητας πάντων τῶν φύσει ἀδεξίων παίδων, δι' ὧν καὶ ὡς ἐπιστήμονες καλλίτερον δύνανται νὰ διαπρέψωσιν. Ἐν ἄλλαις λέξεσι φροντίζουσι κατὰ τὴν ἐν τῷ σχολείῳ μόρφωσιν νὰ καταστήσωσι τὸν νέον, πολίτην τοιοῦτον, οἷος ἦτο ὁ ἀρχαῖος Ἀθηναῖος, ὃν ὁ μέγιστος καὶ ὁ ἐμβριθέστερος τῶν ἱστορικῶν Θουκυδίδης χαρακτηρίζει λέγων (βιβλ. II 42), «τὸν αὐτὸν ἄνδρα ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὔταρκες παρέχεσθαι».

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἔργον τοῦ δημοτικοῦ σχολείου εἶνε, ἵνα ἐναρμονίως ἀναπτύσσῃ τάς τε διανοητικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις φροντίζον καὶ διὰ τὸ μέλλον τοῦ παιδός· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ διδάσκων ἀγνοεῖ τὴν τέχνην, ἢ τὴν ἐπιστήμην εἰς ἣν ὁ παῖς ἔχει κλίσιν, ἀνάγκη νὰ παρουσιάζωνται πᾶσαι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ὅπως οὕτω δυνηθῇ ἐλευθέραν νὰ ποιήσῃ τὴν ἐκλογήν. Διότι, ὅπως γεννηθῇ ἡ βούλησις, ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ προηγηθῇ ἡ γνῶσις καὶ εἶτα ἡ ἄσκησις.

Κατὰ ταῦτα καὶ ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἀνάγκη νὰ εἶνε ὥς τις πίναξ, ὅστις θὰ παρουσιάζῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν παίδων πάντα τὰ εἴδη τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν μὲ τὸ αὐτὸ μέτρον ἄνευ οὐδεμιᾶς μεροληψίας, ἐζωγραφισμένα ἐν τῷ προγράμματι τῆς ὕλης, ἐν τῷ προσώπῳ τῶν διδασκάλων, ἐν τοῖς ἀναγνωστικοῖς βιβλίοις, ἐν ταῖς εἰκόσιν, ἐν τοῖς ἐργαλείοις καὶ ταῖς ἀσκήσεσι οὕτως, ὥστε ἡ ἐκλογὴ νὰ ἀφεθῇ ἐλευθέρα εἰς τὸν παῖδα. Ἡ μεροληψία μόνον μᾶς φαίνεται δύναται νὰ λάβῃ χώραν περισσότερον, ἔνθα ὁ διδάσκων βλέπει ὅτι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς τέχνης, ἐξ ἧς δύναται ὁ τόπος νὰ εὐημερήσῃ εἶνε σπάνιον καὶ ὅτι ὅσον περισσότερον ἐπιδοθῶσιν εἰς αὐτὸ τόσον μεγαλειτέρα ἐθνικὴ πρόοδος θὰ προκύψῃ· ἐκεῖ λέγομεν ἡ δόσις ἔστω ἀφθονωτέρα.

Ἐξετάσωμεν ἤδη, ἐὰν τοῦτο γίνηται παρ' ἡμῖν. Παρουσιάζονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν μαθητῶν, αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι; Ἥκιστα· Ὁ μαθητής· ὄχι μόνον δὲν εἶδε, δὲν ἐξήτασε, δὲν ἠσκήθη μὲ τὰ ἐργαλεῖα τῶν διαφόρων τεχνιτῶν καὶ ἐπιστημόνων καὶ μὲ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἔργα, ἀλλ' οὐδὲ ἅπαξ κἂν τοῦ ἔτους ἐγένετο μνεία αὐτῶν, οὐδὲ τοῦ ὀνόματος πολλῶν ἐξ αὐτῶν· διότι, ἀντ' αὐτῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας σχεδὸν διδάσκεται καὶ ἀναγινώσκει τοὺς σκύλους καὶ τὰς γάτας, τοὺς ἀετοὺς καὶ τὰς χελιδόνας, τὰς δρῦς καὶ τὰς καστανέας μὲ τόσην λεπτομέρειαν, ἣν οὐδ' αὐτοὶ οἱ εἰδικῶς μορφούμενοι δὲν ἀναπτύσσουσιν, ἢ βιβλίον τι συνεχοῦς ὕλης ἁρμόζον μᾶλλον δι' ἐπιστήμονας, ἢ διὰ μαθητὰς δημοτικοῦ σχολείου. Δυστυχῶς πρὸς ἀνεπανόρθωτον βλάβην τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐμελετήσαμεν, διὰ τοῦτο ἐκεῖνα μέν, εἰς ἃ ἔπρεπεν ὁ μαθητὴς νὰ ἀσχολῆται καὶ δι' ὧν ἄριστα θὰ ἐπιτυγχάνηται ὁ σκοπὸς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὅλως παραμελοῦνται καὶ παρασιωπῶνται, ἄλλα δὲ ἀδιάφορα τῷ μαθητῇ, διδάσκονται.

Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν ὅτι ἀνάγκη, ἐὰν θέλωμεν νὰ μορφώσωμεν σχολεῖα παιδαγωγικά, ἡ ὕλη τοῦ προγράμματος νὰ εἶνε· τεχνῖται—ἐπιστήμονες—βιομήχανοι—ἐργαστήρια—ἔργα—ἐργαλεῖα καὶ λοιπά. Ὅταν ταῦτα καλῶς μάθῃ, καὶ καλῶς ἀντιληφθῇ ὁ παῖς, τότε θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ ἄσκησις πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν ἐκ τῶν ἁπλουστέρων εἰς τὰ συνθετώτερα ἀσκούμενος πρῶτον εἰς τὴν ἰχνογραφίαν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν καταμέτρησιν.

Ἀλλ' ὁποῖα τὰ μέλλοντα νὰ κατασκευάσῃ ἔργα τῆς χειροτεχνίας, διὰ τίνων ἐργαλείων καὶ διὰ ποίων ἀσκήσεων θὰ ἀποκτήσῃ τὴν δεξιότητα τῆς χειρός, ὁποία δὲ ἡ ὕλη ἥτις θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς κατασκευήν, πῶς θὰ κατορθωθῇ, ὥστε νὰ προπαρασκευάσῃ μὲν καὶ προδιαθέσῃ ὁ διδάσκων τὸν μαθητὴν εἰς τὰς τέχνας, ταῦτα πάντα ἐν τοῖς καθέκαστα θὰ ἀναπτύξωμεν, παραθέτοντες καὶ τὰ ἀπαραίτητα πρὸς κατάληψιν τοῦ μαθήματος σχήματα. (Ἕπεται συνέχεια).

β'.

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον, ἔχον ὑπ' ὄψιν τὸν ,ΒΤΓ' νόμον, προκηρύσσει διαγωνισμὸν περὶ συντάξεως διδακτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως. Ἔσονται δὲ ταῦτα πρὸς τοῖς ὁρισθεῖσι διὰ τῆς προκηρύξεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 149 παραρτήματι τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» τῆς 5 Δεκεμβρίου 1895, καὶ τὰ ἑξῆς τρία.

α') Ἀλφαβητάριον διὰ τὴν κατωτάτην τάξιν τῶν σχολείων.

β') Ἀναγνωστικὸν βιβλίον διὰ τὴν τετάρτην τάξιν τῶν σχολείων· καὶ

γ') Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου διὰ τὴν ἕκτην τάξιν τοῦ πλήρους σχολείου

Τὸ ἀλφαβητάριον θέλει ἀποτελεῖσθαι ἐκ δύο τευχῶν, ἰδίᾳ πωλουμένων, ὧν τὸ πρῶτον προπαρασκευαστικὸν τῆς πρώτης ἀναγνώσεως, ἀπαρτισθήσεται ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τεσσάρων περίπου.

Διὰ τοῦ ἀλφαβηταρίου τούτου γίνεται ἡ διδασκαλία τῶν γραμμάτων κατὰ τὴν ἀναλυτικοσυνθετικὴν μέθοδον, παρέχονται δὲ τοῖς παιδίοις πρὸς ἀνάγνωσιν κατ' ἀρχὰς μὲν λέξεις λογικῶς ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλας, εὐθὺς δ' ὡς καταστῶσι ταῦτα ἱκανὰ νὰ ἀναγινώσκωσι τοιαύτας καὶ λέξεις συνδεδεμέναι λογικῶς πρὸς ἀλλήλας καὶ πρότασιν ἀποτελοῦσαι. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπιτρέπεται ἡ διδασκαλία δύο ἢ τριῶν διφθόγγων πρὶν ἢ περατωθῇ ἡ διδασκαλία πάντων τῶν γραμμάτων καὶ τῶν πρὸς ἕκαστον τῶν ἄλλων συνδυασμῶν ἑκάστου τούτων.

Αἱ προτάσεις ἔστωσαν ἐσχηματισμέναι διὰ τῶν προδεδιδαγμάτων λέξεων καὶ δι' ἄλλων νέων, ἁπλούσταται μὲν αἱ πρῶται, συνθετώτεραι δὲ αἱ μετὰ ταύτας.

Ταύταις ἀκολουθείτωσαν ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ποιημάτια γεγραμμένα ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ, ἀπηλλαγμένα δὲ συνιζήσεων, παραμύθια ἁπλᾶ καὶ σύντομα, διηγήσεις ἠθικαὶ βραχύταται καὶ περιγραφαὶ φυσικῶν φαινομένων καὶ ἀντικειμένων. Ἂν δ' ὑπάρχωσι καὶ τεχνητῶν ἀντικειμένων περιγραφαί, τὰ περιγραφόμενα πρέπει νὰ εἶναι καὶ χωρικῶν παιδίοις γνωστά. Τὰ χειρόγραφα, ἢ καλλιγραφικὰ λεγόμενα γράμματα, ἐπιτρέπεται νὰ τυπωθῶσιν ἐν μόνῃ τῇ τελευταίᾳ σελίδι τοῦ πρώτου τεύχους.

Οὔτε ἡ ἔγκρισις οὔτε ἡ εἴς τι σχολεῖον εἰσαγωγὴ τοῦ ἑτέρου τῶν τευχῶν ἀλφαβηταρίου συγγραφέως τινὸς συνεπάγεται ὑποχρεωτικῶς τὴν ἔγκρισιν ἢ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἑτέρου.

Τὸ ἀλφαβητάριον, ὡς καὶ τὰ ἀναγνωστικὰ βιβλία τῆς β' καὶ τῆς γ' τάξεως γεγραμμένα εἰς τὴν καθαρεύουσαν καὶ ἀπηλλαγμένην χυδαϊσμῶν ὁμιλουμένην, πρέπει νὰ κοσμῶνται δι' εἰκόνων καλῶν, ἀναφερομένων εἰς τὸ περιεχόμενον.

Τὸ διὰ τὴν τετάρτην τάξιν τῶν σχολείων προωρισμένον ἀναγνωστικὸν βιβλίον θ' ἀποτελῆται ἐκ 10—12 τυπογραφικῶν φύλλων καὶ θὰ περιέχῃ ἢ συνεχῆ ὕλην, ἢ ποικίλην.

Τὸ συνεχοῦς ὕλης ἀναγνωσματάριον θὰ περιέχῃ ἐκ τῆς Ἡροδοτείου συγγραφῆς τ' ἀναφερόμενα εἰς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους, [1] διατεταγμένα ἁρμοδίως, καὶ ἐκ τῆς νεωτέρας ποιήσεως ἐκλεκτὰ τεμάχια ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, εἰς τὰ κατορθώματα τῶν ἀγωνισθέντων ὑπὲρ τῆς ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους καὶ εἰς ἄλλα θέματα καταληπτὰ μαθηταῖς 10—11 ἐτῶν.

Τὸ ποικίλης ὕλης ἀναγνωσματάριον θὰ περιέχῃ ἠθικὰς διηγήσεις, σύντομα ἱστορήματα ἐθνικῆς ὑποθέσεως, συντελοῦντα εἰς ἐξέγερσιν τοῦ φρονήματος, περιγραφὰς τόπων, μνημείων, φυσικῶν φαινομένων καὶ ἀντικειμένων, βιωφελεῖς γνώσεις π. χ. παραγγέλματα ὑγιεινῆς κτλ. καὶ ποιημάτια ἁρμόζοντα εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν παιδίων ἑνδεκαετῶν.

Φευκτέαι αἱ μακραὶ περίοδοι, αἱ ἀπὸ πολλῶν δευτερευουσῶν προτάσεων ἀποτελούμεναι, ἀλλ' ὡσαύτως φευκτέα καὶ ἡ καθ' ὑπερβολὴν χρῆσις τῆς παρατακτικῆς συντάξεως.

Ἡ διὰ τὴν ἕκτην τάξιν τοῦ πλήρους σχολείου προωρισμένη γραμματική, ἀποτελουμένη ἐκ φύλλων τυπογραφικῶν ἓξ ἢ ἑπτά, δὲν εἶναι αὐτοτελὲς ἐπιστημενικὸν σύγγραμμα, ἀλλὰ συμπλήρωμα τῆς διὰ τὴν ε' τάξιν τοῦ πλήρους σχολείου προωρισμένης, διδάσκον τὰς σπουδαιοτάτας τῶν ἐν ἐκείνῃ μὴ περιειλημμένων γραμματικῶν γνώσεων, καὶ περιέχουσα πλὴν ἀφθόνων γυμνασμάτων, συντελούντων εἰς ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τοῦ τυπικοῦ τῆς γραμματικῆς, καὶ τὰ στοιχειωδέστατα τῆς συντάξεως.

Ἔντυπα ἢ λιθογραφημένα ἔργα ὑποβάλλονται ἀναγκαίως πέντε.

Ἐπιτρέπεται ἐντύπου βιβλίου ν' ἀντικατασταθῶσι φύλλα ὅλα τυπογραφικὰ διὰ χειρογράφων.

Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἀλφαβηταρίου πρέπει νὰ εἶνε τῶν 22 καὶ τῶν 18 στιγμῶν, τὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῶν 16 στιγμῶν, τὰ τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων τῆς β' καὶ τῆς γ' τάξεως τῶν 12 τοὐλάχιστον, τὰ δὲ τῶν λοιπῶν βιβλίων τῶν 11 τοὐλάχιστον στιγμῶν.

Ἕκαστον τυπογραφικὸν φύλλον τοῦ α' μέρους τοῦ ἀλφαβηταρίου λογίζεται ἀποτελούμενον ἐκ 12 περίπου χιλιάδων στοιχείων, τοῦ δευτέρου ἐκ 15 περίπου χιλιάδων στοιχείων, τοῦ δευτέρου ἐκ 15 περίπου χιλιάδων, τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων τῆς β' καὶ τῆς γ' τάξεως ἐξ 25 χιλιάδων στοιχείων, τῶν δὲ λοιπῶν ἐξ 28 χιλιάδων στοιχείων.

1. Δυστυχία μας! δυστυχία μας!!! καθ' ὅλον λοιπὸν τὸ ἔτος αὐτὸ τὸ πολυτιμότατον, θὰ διέλθῃ μὲ τὸν Ἡρόδοτον μόνον; o tempora, o mores! Θὰ συγκεντρώσῃ λοιπὸν ὁ παῖς δι' αὐτοῦ ὅλας τὰς γνώσεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου; ἢ ἢ θὰ σπουδάσῃ εἰδικῶς τὰ μηδικά;!! Μελετήσωμεν τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἐὰν ἐπιθυμῶμεν τὴν βελτίωσιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Ἐπιτρέπεται, ἐξαιρουμένων τῶν βιβλίων τῶν προκηρυσσομένων διὰ τὰς τρεῖς κατωτέρας τάξεις τοῦ τετραταξίου κοινοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἡ ὑποβολὴ καὶ ἔγκρισις βιβλίων καθ' ἓν ἢ δύο τυπογραφικὰ φύλλα ὀγκωδεστέρων τῶν διὰ τῆς παρούσης καὶ τῆς ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 140 παραρτήματι τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» τῆς 5 Δεκεμβρίου 1895 δημοσιευθείσης προκηρύξεως ὁριζομένων, ἀλλ' εἰς τὸν ὁρισμὸν τῆς τιμῆς τῶν βιβλίων δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ πλεονάζουσα τούτων ὕλη.

Οὐδὲν ἔργον γίνεται δεκτὸν διὰ τὸν διαγωνισμὸν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. ἂν ὑποβληθῇ μετὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1897.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Ἰανουαρίου 1897.

Ὁ Ὑπουργὸς
Θ. Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ

Η ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

(Ἴδε σελ. 53. 54. 55).

Πρὶν ἢ προβῶμεν νὰ ἐκθέσωμεν τὰς σκέψεις ἡμῶν ἐπὶ τοῦ α'. παιδαγωγικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐπραγματεύθημεν κατὰ τὸ προηγούμενον ἀριθμὸν τοῦ φυλλαδίου τῆς «Παιδείας», καταχωρίσαντες καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἐξ Ἰτέας διδασκάλου κ. Διαούρτη, θεωροῦμεν καλὸν νὰ ὑπομνήσωμεν τοὺς ἡμετέρους συνεργάτας, οἵτινες θὰ εὐαρεστῶνται νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὰ τοιούτου εἴδους ἀγωνίσματα, ὅπως μὴ λησμονῶσιν ὅτι ἕνεκα τοῦ στενοῦ τοῦ χώρου μετὰ λύπης ἀναγκαζόμεθα ν' ἀποκλείωμεν μακροσκελεῖς ἐκθέσεις, αἵτινες μάλιστα δὲν εἶνε ἀπόρροια τῆς ἰδίας πείρας, εἰ δυνατὸν, τοῦ ἀποστέλλοντος. Πιστεύομεν ὅτι ἐκ τῶν φυλλαδίων ἡμῶν, ἅτινα οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶστσι καὶ ἀναγνώστριαι διεξῆλθον, θὰ ἀντελήφθησαν ὅτι ἡ Παιδεία τὸ πρακτικὸν καὶ μόνον ἐπιδιώκει, ὅπερ συνδυάζει μὲ μικρὰν μόνον θεωρίαν. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, ἡ θεωρία νὰ εἶνε ἐφηρμοσμένη εἰς πράξεις. Ὁ ἀσθενὴς δὲν ἔχει ἀνάγκην, τῆς παρὰ τοῦ ἰατροῦ ἀναπτύξεως τῆς αὐτοῦ νόσου, ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐκ ταύτης ἀπαλλαγῆς· τί θὰ εἴπητε, ἐὰν πάσχοντες ἔκ τινος ἐπικινδύνου νόσου καὶ προσκαλῆτε ἰατρὸν ὅστις ἀντὶ νὰ σᾶς δώσῃ τὰ κατάλληλα φάρμακα, δι' ὧν θὰ σωθῆτε ἀρχίζει καὶ σᾶς ἀναπτύσσει τὰ αἴτια τῆς νόσου. Δέον δὲ ἡ ἔκθεσις νὰ περιέχῃ σαφῆ καὶ ὡρισμένα πράγματα νὰ εἶνε οὕτως εἰπεῖν ὡς ἄλλη ἰατρικὴ συνταγή. Ἂς λάβωμεν καὶ ἐνταῦθα ὡς παράδειγμα καὶ πάλιν τὸν ἰατρόν. Εἴσθε ἀσθενής· προσκαλεῖτε ἰατρὸν, ὅστις μετὰ τὴν διάγνωσιν δὲν σᾶς ὁρίζει ἀναλόγως τῆς κράσεως καὶ τῆς ἡλικίας τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τοῦ φαρμάκου· λάβετε μερικοὺς κόκκους ἢ γραμμάρια ἔκ τινος τονοτικοῦ ἢ ἀντιστιπτικοῦ ἰατρικοῦ σᾶς λέγει. Τοιοῦτόν τι δυστυχῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν κλάδον ἡμῶν, ὅστις σχεδὸν καθ' ὅλα ὅμοιος πρὸς τὸν τῆς ἰατρικῆς εἶνε.

Ἐθέσαμεν τὸ ζήτημα, ἐὰν πρέπῃ νὰ δίδηται κατ' οἶκον ἐργασία γραφικὴ ὁποία δὲ καὶ πόση. Τὸ ζήτημα τοῦτο προετάξαμεν, καθόσον παρετηρήσαμεν ὅτι μικρὰ προσοχὴ δίδεται εἰς τοῦτο ὑπὸ πολλῶν διδασκάλων, οἵτινες οὐδόλως λαμβάνουσι τὰ μέσα, ἅτινα ὁ μαθητὴς ἔχει, ὅπως διαθέσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας, οὔτε τὸν χρόνον, οὔτε τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, οὔτε τὸν ἐκ ταύτης σκοπόν. Ἕνεκα τούτου οὐ μόνον οὐδεμιᾶς ὠφελείας πρόξενος γίνεται ἡ τοιαύτη ἐργασία, ἀλλὰ καὶ βλάβης ἀνεπανορθώτου. Ἡ ἀστασία, ἡ ρυπαρότης, ἡ ὀκνηρία φρονοῦμεν ὅτι κατὰ μέγα μέρος τὴν πηγήν των ἔχουσιν ἐκ τοιούτου εἴδους ἐργασίας.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι, ἐὰν καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν διδασκάλων μᾶς ἀπέστελλον ἐκθέσεις περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, θὰ ἐκηρύσσοντο ὑπὲρ τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας· καὶ ἴσως ἴσως δὲν θὰ εἶχον ἄδικον καὶ μάλιστα, ἐάν τις λάβῃ ὑπ' ὄψει τὸ δυςχερὲς τῆς γλώσσης ἡμῶν, τὸ ἀπαιτοῦν πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ὀρθογραφίας ἰδίᾳ πλείστας ἀσκήσεις, καὶ δὴ κατὰ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἡλικίαν καθ' ἣν ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἀνεφέραμεν, ἡ μνήμη εἶνε τόσον ζωηρά. Ἀλλ' ἤδη ἐγείρεται τὸ ζήτημα ἐὰν αὕτη θὰ ἐκτελεσθῇ κατ' οἶκον. Ἡμεῖς τασσόμενοι εἰς τὴν τάξιν τῶν φρονούντων ὅτι τοὐλάχιστον κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη (α' β' καὶ γ' τάξιν) οὐδεμία, εἰ δυνατὸν, γραφικὴ ἐργασία κατ' οἶκον πρέπει νὰ δίδεται καὶ δὴ εἰς τοὺς παῖδας τοὺς φοιτῶντας εἰς τὰ ἀγροτικὰ σχολεῖα.

Ὡς οὐσιώδεις λόγους φέρομεν τοὺς ἑξῆς· α') τὴν πολλὴν πνευματικὴν ἐργασίαν τὴν ἐπὶ πέντε καὶ ἓξ ὥρας διαρκῶς, ἥτις δύναται τέλειον νὰ ἐξαντλήσῃ, οὐ μόνον παῖδας, ἀλλὰ καὶ ἐνήλικα, ἔχοντα ἀκατάβλητον σθένος· ὁ παῖς ὅπως ἀναπτυχθῇ, ἀνδρωθῇ, καὶ λάβῃ δυνάμεις, ἔχει ἀνάγκην πρωτίστως *ἀέρος, παιγνιδίου, κινήσεως*· κατά τινα γνώμην μεγάλου ἐπιστήμονος ἰατροῦ ὀφείλει ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων φειδόμενος τῆς ὑγείας αὐτοῦ νὰ εὑρίσκηται δύο καθ' ἑκάστην ὥρας εἰς τὸ ὕπαιθρον γυμναζόμενος καὶ κινούμενος. Ποῦ ὀφείλει ἡ ἀγροτικὴ τάξις τὴν τόσην εὐρωστίαν της, καὶ τοι ἀγνοεῖ καὶ τοὺς ζωμοὺς καὶ τὴν θρεπτικὴν τροφήν; Τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οἱ διδάσκαλοι, ἂς ἀποκλείωσιν, εἰ δυνατὸν, πᾶσαν κατ' οἶκον ἐργασίαν, ἣν ἠδύναντο νὰ δίδωσιν, ἐὰν τὸ πρόγραμμα, ἢ μᾶλλον τὸ ὡρολόγιον τῶν μαθημάτων, δὲν ἦτο πεπληρωμένον ἐκ τοσούτων ὡρῶν ἐργασίας! Ὁ δεύτερος λόγος ὅστις ἀποκλείει τὴν κατ' οἶκον γραφικὴν ἐργασίαν εἶναι ὅτι οἱ τῶν χωρίων παῖδες στερούμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθισμάτων καὶ τραπεζῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ γράφωσιν ἐπὶ τῶν γονάτων, ὅπερ οὐκ ὀλίγας ἀσθενείας δύναται νὰ προξενήσῃ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ῥάχεως· ἀλλ' ἴσως θὰ εἴπῃ τις τὸ πλῆθος τῶν ἀσκήσεων, ἃς ὑποδεικνύει ἡ «Παιδεία» ποῦ θὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ πότε. Διὰ τὰ ἀγροτικὰ σχολεῖα τὰ μονοτάξια καὶ διτάξια ὑπάρχουσιν

ὧραι γραφικῆς ἐργασίας ἀρκεταὶ νομίζομεν. Ὥστε λαμπρὰ δύναται ὁ διδάσκων νὰ χρησιμοποιήσῃ μίαν τῶν ὡρῶν εἰς γραφικὴν ἐργασίαν· διὰ τὰ πλήρη φρονοῦμεν ὅτι ἡ γραφικὴ ἐργασία δέον καὶ αὕτη ἐν τῷ σχολείῳ νὰ γίνηται πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν διδασκάλων, εἰ δυνατὸν, μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων καὶ μάλιστα ἐὰν ἁπλουστευθῇ ἡ γλῶσσα καὶ γωρίζῃ ὁ διδάσκων νὰ φείδηται τοῦ χρόνου ἡ διδασκαλία τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος δύναται εἰς μίαν μόνην ὥραν νὰ περιορισθῇ καὶ τὴν ἄλλην, νὰ χρησιμοποιεῖ διὰ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, ὅπερ ὑποδεικνύομεν καὶ ὅπερ ἀπαραίτητον θεωροῦμεν. Ὁ δὲ λόγος τὸν ὁποῖον φέρει ὁ κ. Διαούρτης διὰ τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας ὅτι ἐκ ταύτης συμβαίνει οἱ γονεῖς νὰ ἀγαπῶσιν ἢ νὰ μισῶσι τὸ σχολεῖον, δὲν φαίνεται ἡμῖν ἀποχρῶν. Οἱ γονεῖς νομίζομεν ὅτι καλλιτέραν γνώμην δύνανται νὰ σχηματίσωσιν περὶ τοῦ σχολείου, ὅταν οἱ παῖδες αὐτῶν συζητῶσι μετ' αὐτῶν περὶ πραγμάτων, ἅτινα ἀμέσως ἐνδιαφέρουσιν αὐτούς. Ὅταν μάθῃ λ. χ. ὁποῖος ὁ σῖτος εἶνε κατάλληλος πρὸς σπορὰν, πῶς πρέπει νὰ σπείρηται, πῶς νὰ καλλιεργῆται ὁ ἀγρός του, τίνι τρόπῳ ἡ μελισσουργία εὐδοκιμεῖ, ὁ βάμβαξ, ὁ ἀραβόσιτος, ἢ διηγηθῇ τὰς πράξεις καὶ τὰ κατορθώματα παιδικῷ τῷ τρόπῳ τῶν προγόνων, ἢ τῶν πατέρων, ἢ καταμετρήσῃ ἀγρόν τινα, ἢ φανῇ πρόθυμον νὰ ἀγοράσῃ τι ἐρωτῶν τὴν ἀξίαν ἑνὸς ἑκάστου πράγματος καὶ πλεῖστα ἄλλα πράγματα, δι' ὧν δύνανται οἱ γονεῖς νὰ ἐννοήσωσιν τὴν τοῦ σχολείου ἐπίδρασιν. Ὅταν τέλος ἐθίσῃ ὁ παῖς, ἵνα τὰ γενικὰ ἀξιώματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐκ τῆς ὅλης ἐργασίας του ἀπεκόμισεν, ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀγαπήσῃ τὸν ἀδελφόν του, τιμήσῃ καὶ ὑπακούσῃ εἰς τὸν πατέρα του, τρέχῃ κατὰ τὴν Κυριακὴν καὶ τὰς ἄλλας ἑορτὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ οὕτω καθεξῆς.

(Ἀκολουθεῖ)

Β'
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

α'
ΗΘΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΤΑΞΙΣ Ε' καὶ ϛ'

Πρόγραμμα. — Καθήκοντα ἀδελφῶν πρὸς ἀδελφούς. — Ἡ ἀδελφικὴ στοργή. — Πλεῖστοι λόγοι δι' ὧν πρέπει νὰ ἀγαπῶνται οἱ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους. — Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ἀδελφικῶν καθηκόντων εἶνε φυσική. — Ὁ σύνδεσμος τῶν ἀδελφικῶν καὶ υἱϊκῶν καθηκόντων. — Τὰ ἀρχαῖα δικαιώματα τοῦ πρεσβυτέρου. (Ἀπεξενοῦντο οἱ μικρότεροι ἐκληρονόμουν δὲ οἱ μεγαλείτεροι). — Ἡ πρὸς ἀλλήλους ἰσότης τῶν ἀδελφῶν. — Ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη, προστασία, ἀλληλεβοήθεια. — Καθήκοντα τῶν μεγαλειτέρων ἀδελφῶν πρὸς τοὺς μικροτέρους καὶ μάλιστα, ὁπόταν μείνωσιν ὀρφανοί. — Ὁ μεγαλείτερος, ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἀναλαμβάνει καθήκοντα πατρός· ὡς καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἀδελφὴ καθήκοντα μητρός. Ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῶν ἄλλων, προστασία, διατήρησις, ἀνατροφή, μόρφωσις· τὸ παράδειγμα ὅλων τῶν ἀρετῶν ὀφείλουσιν αὐτοὶ νὰ εἶνε, ὅπως μιμῶνται καὶ οἱ μικρότεροι (Προσευχή, σεβασμὸς πρὸς μεγαλειτέρους, ἐργασίαι οἰκιακαὶ κλ.) — Καθήκοντα τῶν μικροτέρων πρὸς τοὺς μεγαλειτέρους. (Ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσι καὶ νὰ ὑποτάσσωνται).

Ὁδηγίαι — Ἐκλέξατε παραδείγματα ἐξ αὐτοῦ τοῦ βίου τοῦ μαθητοῦ, ὃν θὰ μελετᾶτε ἀπὸ κοινοῦ συνεργαζόμενοι καὶ μετὰ τῶν γονέων. Ἄπειρα καθ' ἑκάστην τοιαῦτα ὑπάρχουσι. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀδελφοκτονία δὲν πρέπει νὰ διδάσκηται εἰς τὸ κατώτερον τοὐλάχιστον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ μάλιστα, ὅπως εἶνε ὡρισμένη κατὰ τὸ πρόγραμμα διὰ τὴν τρίτην τάξιν εἰς παῖδας, ἔχοντας ἡλικίαν μόλις ὀκτὼ ἐτῶν· ἀφίνει ἴχνη πολὺ βαθέως ἐριζωμένα καὶ φόβος μήπως πάθωμεν ὅτι λέγει ὁ Παῦλος ὅτι — ὁ νόμος ἐγένετό μοι παιδαγωγὸς εἰς ἁμαρτίαν. — Ἔχομεν γνώμην ὅτι, ἐὰν εἶνε ἀνάγκη τὸ ἱστόρημα τὸ τοῦ Κάιν δηλ. νὰ παρουσιασθῇ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν μαθητῶν, τοῦτο ἂς γίνῃ μόνον κατὰ τὰς μεγαλειτέρας τάξεις καὶ κατὰ τρόπον ὀλίγον διάφορον, εἰ δυνατόν καθ' ὃν παρουσιάζει αὐτὸν ὁ Οὐγκὼ εἴς τι λαμπρὸν ποίημά του τυπτόμενον δηλ. ὑπὸ τῆς συνειδήσεως καὶ καταδιωκόμενον πανταχοῦ, ὅπου δήποτε καὶ ἂν οὗτος μεταβῇ. μέχρις οὗ ἀποθνήσκει κακὴν κακῶς. Ὡσούτως ἡ ἔρις μεταξὺ Ἡσαῦ καὶ Ἰακὼβ μετὰ πολλῆς προσοχῆς νὰ διδάσκηται. Ἀναγνώσατε, ἢ ὑπαγορεύσατε πρὸς ὀρθογραφικὴν ἄσκησιν καὶ τὰ ἑξῆς:

Τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καθήκοντα.

Ὁποία γλυκύτης *ἀνέκφραστος* ὑπάρχει ἐν τῇ ἐκφράσει ταύτῃ — «Εἴμεθα τέκνα τοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ τῆς αὐτῆς μητρός!» Ἐλθόντες εἰς τὸν κόσμον εὕρομεν τὰ αὐτὰ πρόσωπα καὶ τὰ αὐτὰ πράγματα νὰ ἀγαπήσωμεν. Γεννηθέντες ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος ἀνεπτύχθημεν ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν θηλάσοντες τὸ αὐτὸ γάλα.

Ἐπιθυμεῖς νὰ εἶσαι ἀγαπητὸς ἀδελφός, ἵνα καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἔχῃς καὶ τὴν χαρὰν εἰς τοὺς γονεῖς σου προξενεῖς; Ρίψον μακρὰν ἀπὸ σοῦ τὸν ἐγωισμόν· μὴ σκέπτεσαι ποτὲ διὰ τὸν ἑαυτόν σου· ἀλλὰ διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ τῆς ἀδελφῆς σου. Ἐὰν ποτὲ ὁ ἀδελφός σου φανῇ ἀπερίσκεπτος καὶ σὲ ὑβρίσῃ, ἢ καὶ σὲ ραπίσῃ, σὺ φίλησον καὶ ἐναγκαλίσθητι αὐτόν. Μὴ λησμόνει ποτὲ τοὺς χρυσοῦς λόγους τοῦ Σωτῆρος λέγοντος: «Καὶ ἑβδομηκοντάκις ἐὰν ὁ ἀδελφός σου ἁμαρτήσῃ, συγχώρησον αὐτόν». Γίνου τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς μικροτέρους· μιμοῦ δὲ τοὺς ἀδελφούς σου εἰς τὰς καλὰς μόνον πράξεις.

Ἔσο εὐγενέστερος καὶ περιποιητικώτερος πρὸς τὰς

ἀδελφάς σου, διότι ἡ φύσις κατέστησεν αὐτοὺς ἀσθενεστέρας καὶ εὐαισθητοτέρας ἀπὸ σέ.

Ὅσοι δὲν φέρονται πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς των εὐγενῶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους θὰ εἶνε ἀναίδεῖς καὶ ἀγροῖκοι.

Σοφοκλέους Ἀντιγόνη.—Ὡς πρότυπον ἀφωσιωμένης ἀδελφῆς δύνασθε νὰ παρουσιάσητε τὴν Ἀντιγόνην καὶ πάλιν τοῦ Σοφοκλέους. Τὸ λαμπρὸν αὐτὸ ἀπόσπασμα κατὰ μετάφρ. Ἀντ. τοῦ Ραγκαβῆ, ὅπερ παραθέτομεν, φρονοῦμεν ὅτι ἕκαστος μαθητής, ἢ ἑκάστη μαθήτρια ἀποχωριζόμενος ἐκ τοῦ σχολείου, ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ στήθους καλῶς· τοιαῦτα τεμάχια ἐκλεκτὰ τῶν ἀρχαίων, ἀφοῦ παρ' ἄλλοις ἀφθόνως διδάσκονται εἰς τὰ ἀνώτερα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δημοτικὰ σχολεῖα, παρ' ἡμῖν πολὺ περισσότερον.

Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ ὁ ἠθικὸς νόμος.

Ἰσμήνη. Τί ἔχεις ἀδελφή μου ;
Ἀντιγ. Πῶς δὲν ἤκουσας ;
Τῶν ἀδελφῶν μας δὲν ἐτίμησε τὸν μὲν
Ὁ Κρέων θάψας, τὸν δ' ἀφῆκεν ἄταφον ;
Τὸν μὲν Ἐτεοκλέα, λέγουσι, καλῶς
καὶ κατὰ νόμον εἰς τὸ χῶμα παραδοὺς
ἐντίμως εἰς τοὺς κάτω τὸν προέπεμψεν.
Ἀλλὰ τοῦ Πολυνείκους ἄθλιον νεκρὸν
εἰς τοὺς πολίτας προκηρύξας λέγεται
οὐδεὶς νὰ μὴ τὸν θάψῃ· ἢ τὸν λυπηθῇ·
ἀλλ' ἄκλαυστον, ἀλλ' ἄταφον, ἀλλὰ βορὰν
γλυκεῖαν νὰ τὸν ρίψουν εἰς τὰ ὄρνεα.
Ὁ καλὸς Κρέων ταῦτα, λέγουν, διὰ σὲ
καὶ δι' ἐμέ,—λέγω κ' ἐμὲ—ἐκήρυξε·
κ' ἔρχετ' ἐδῶ, καὶ εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας
νὰ τὰ κηρύξῃ καὶ τοὺς ἀπειθεῖς
μὲ φόνον ν' ἀπειλήσῃ δημοτέλεστον.
Αὐτὰ μὲν οὕτω : Σὺ δὲ δεῖξον εὐγενὴς
ἂν ἐγεννήθης, ἢ ἐξ εὐγενῶν κακή.
Ἰσμ. Ἂν οὕτω ταῦτα, δυστυχής, εἰς τί ἐγὼ
ἢ πειθομέν' ἢ ἀπειθοῦσ' ὠφελῶ ;
Ἀντιγ. Ἂν μετ' ἐμοῦ θὰ συνεργήσῃς σκέφθητι.
Ἰσμ. Τί μελετᾷς ; πρὸς ποῖον τρέχεις κίνδυνον ;
Ἀντιγ. Ἡ χεὶρ σου στέργεις νὰ ἐγείρῃ τὸν νεκρόν ;
Ἰσμ, Νὰ θάψῃς θέλεις σὺ τὸν ἀποκήρυκτον ;
Ἀντιγ. Τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὸν σόν, ἀνίσως σὺ
δὲν θέλεις. Δὲν προδίδω κἂν ἐγὼ αὐτόν.
Ἰσμ. Ταλαίπωρος ! Ὁ Κρέων τὸ ἀπέτρεψε !
Ἀντιγ. Αὐτὸς δὲν ἔχ' εἰς τὰ ἐμὰ νὰ ἐπεμβῇ.
Σὺ ὡς θέλεις πράξον. Θὰ τὸν θάψω πλὴν [ἐγὼ
ἐκεῖνον. Ν' ἀποθάνω θέλω δι' αὐτόν.
Θὰ μὲ δεχθῇ ὡς φίλην φίλος ἀδελφός.
Ἰσμ. Ὦ ! δυστυχὴς ὦ ! πόσον τρέμω διὰ σέ !
Ἀντιλ. Μὴ δι' ἐμὲ φοβῆσαι· διὰ σὲ λυποῦ.
Ἰσμ. Κἂν εἰς οὐδένα μὴν εἰπῇς τί μελετᾷς.
Εὐφροσύνως κρύψον· θὰ τὸ κρύψω δὲ κ' ἐγώ.
Ἀντιγ. Ποσῶς· εἰπέ το. Θὰ μοὶ γίνῃς μισητὴ
ἂν σιωπήσῃς. Κήρυξέ το πανταχοῦ.
Ἂς πάθω ὅτι πάθω. Δὲν θενὰ πεισθῶ
τὸν εὐγενῆ νὰ μὴν ἐκλέξω θάνατον.
Ἰσμ. Ἀφ' οὗ τὸ θέλεις, ὕπαγε. Ἡ πρᾶξίς σου
ἄνους μὲν εἶνε, εὐγενῶς πλὴν φιλική.

Ἡ Ἀντιγόνη πραγματοποιήσασα τὸ γενναῖον καὶ εὐσεβὲς ἔργον της, συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ φύλακος καὶ ὁδηγεῖται πρὸ τοῦ Κρέοντος.

Κρέων. Σὲ λέγω, σὲ τὴν κλίνουσαν τὴν κεφαλὴν
ὁμολογεῖς, ἢ λέγεις δὲν τὸ ἔπραξας ;
Ἀντιγ. Τὸ ἔπραξα, οὐδὲ τ' ἀρνοῦμαι παντελῶς.
Κρέων (πρὸς τὸν φύλακα).
Σὺ μὲν ν' ἀπέλθῃς, ὅπου θελεις ἠμπορεῖς,
ἔξω βαρείας ἐνοχῆς κ' ἐλεύθερος.
(Πρὸς τὴν Ἀντιγόνην).
Σὺ δὲ εἰπέ, ἀλλ' ὄχ' εἰς μῆκος· σύντομα·
ἐγνώριζες τὸ κηρυχθὲν ἐπίταγμα ;
Ἀντιγ. Πῶς ὄχι ; τὸ ἐγνώριζον· ἦτο σαφές.
Κρ. Κ' ἐτόλμησας νὰ παραβῇς τοὺς νόμους μου;
Ἀντιγ. Δὲν ἦν ὁ Ζεύς, ὅστις αὐτὰ ἐκήρυξεν,
οὐδὲ ἡ Δίκη, ἡ τῶν κάτω σύνοικος,
τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις ὥρισεν·
οὐδ' ὅτι ἰσχύουν τὰ κηρύγματα τὰ σὰ
ἐφρόνουν τόσον, ὥστε ἀγράπτους κ' ἀσφαλεῖς
τῶν θεῶν ν' ἀκυρώσῃς ὁ θνητός.
Δὲν ζῶσι χθὲς καὶ τώρα ἀλλ' ἀείποτε
αὐτοὶ καὶ οὐδεὶς οἶδε ποτ' ἐτέθησαν.
Αὐτοὺς δὲν θέλω παραβῇ ἀπὸ δειλὸν
ἀνθρώπων φόβον, νὰ προσκρούσω τοῖς θεοῖς.
Πῶς θ' ἀποθάνω μὴ δὲν ἤξευρον καὶ ἂν
σὺ δὲν τὸ προεκήρυττες ; Πρὸ τοῦ καιροῦ
ἂν ἀποθνήσκων κέρδος μου τὸ θεωρῶ.
Ὅστις εἰς θλίψεις, ὡς ἐγώ, κ' εἰς συμφορὰς
ζῇ, πῶς τὸν τάφον κέρδος δὲν λογίζεται ;
Ἡ καταδίκη δι' ἐμὲ τοὐλάχιστον,
δὲν εἶνε λύπη, τῆς μητρὸς μου δ' ἄθαπτον
ἀνίσως εἶχ' ἀφήσει τὸν νεκρὸν υἱόν
ἐκεῖνο θὰ μ' ἐλύπει· ὄχ' ἡ τύχη μου.
Ἂν δὲ μωραὶ αἱ πράξεις μου σοὶ φαίνωνται
σχεδὸν μωρὸς εἶν' ὅστις τὰς φρονεῖ μωράς.

Διηγήθητε τὸ λοιπὸν καὶ ὑποδείξατε καὶ τὰς βασάνους, ἃς ὑποφέρουσιν οἱ στερούμενοι γονέων.

Ὡσαύτως διὰ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ἃς ἔχῃ ὑπ' ὄψει ὁ διδάσκων καὶ τὴν Ἰφιγένειαν ἐν Ταυρίδι τοῦ Εὐριπίδου κυρίως τοὺς λαμπροὺς ἐκείνους στίχους 725—825 κλ. καθ' οὓς γίνεται διάλογος μεταξὺ Ἰφιγενείας, Πυλάδου καὶ Ὀρέστου, καὶ λαμβάνει χώραν ἡ ἀναγνώρισις. Ὡσαύτως ἡ μεταξὺ Μενελάου καὶ Ἀγαμέμνονος. Ἐπίσης ὁ μῦθος τῶν Διοσκούρων.

Ἀπαραίτητον θεωροῦμεν τὴν σύστασιν ὡσαύτως τοῦ ἀνεκτιμήτου ἔργου τοῦ Λέοντος Μελᾶ διὰ τοὺς παῖδας, τὴν τραγῳδίαν «Ἀθανάσιος Διάκος», ὅπερ πρὸ πάσης ἄλλης φυλλάδος πρέπει νὰ προτιμᾶται. Συστήσατε τοῦτο εἰς τὰς μεγαλειτέρας τάξεις καὶ ἀναγνώσατε τὸ μέρος τῆς τρίτης πράξεως.

Ἑλ. Ἥμην θυγάτηρ πάντοτε καλὴ κ' εὐπειθεστάτη,
Καὶ τῆς μητρὸς τὰ νεύματα ὡς νόμους ἐθεώρουν.
Ἀλλ' ὅτ' ἐπρόκειτο ζωὴν τοῦ ἀδελφοῦ νὰ σώσῃ
Καὶ τὰς ἐρήμους καὶ βουνά, κρημνοὺς καὶ μαῦρα [δάσῃ
Ἡ μήτηρ μας, ἡ ἀσθενής, νὰ διατρέξῃ μόνη,
Ἔγεινα τότε ἀπειθής, δὲν ἤκουσα κανένα,
Διότι πλάσματ' ἄστοργα βδελύττεται ὁ [Πλάστης.

ΤΑΞΙΣ Γ' καὶ Δ'.

Πρόγραμμα.—Τὰ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καθήκοντα περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην. Οἱ ἀδελφοὶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ ὀφείλουσι νὰ ἀγαπῶσι, νὰ βοηθῶσι καὶ νὰ περιποιῶνται τοὺς ἀδελφούς. Καθήκοντα ἰδιαίτερα τῶν μεγαλειτέρων ἀδελφῶν· βοήθεια, προστασία, μόρφωσις, ἀνατροφὴ καὶ πρὸ παντὸς τὸ καλὸν παράδειγμα. (Τὰ καθήκοντα ταῦτα ἀναλαμβάνουσιν οἱ μεγαλείτεροι τῶν ἀδελφῶν μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων. Οἱ μικρότεροι ὀφείλουσι νὰ σέβωνται καὶ νὰ ὑποβοηθῶσιν αὐτὸν εἰς τὸ ἔργον).

Ἡ καλὴ ἀδελφή.

Ὅτε ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἠσθάνετο τὸ τέλος τῆς ζωῆς της, προσεκάλεσε παρὰ τὴν κλίνην τὴν μεγαλειτέραν θυγατέρα αὐτῆς, τὴν Κλεοπάτραν καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὰς τελευταίας συμβουλάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν φεῦ ! ἡ μόνη κληρονομία !

Τῇ παρήγγειλε πρὸ πάντων διὰ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς· τῇ εἶπεν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς αὐτὴ θὰ εἶνε τὸ στήριγμά των καὶ τὴν ὥρκισεν ὅτι θὰ ὑπερετήσῃ ὡς μήτηρ.

Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο τότε μόλις δεκαέξ ἐτῶν· ἡ μήτηρ της ἀποθανοῦσα ἀφῆκε καὶ τινα μικρὰ χρέη. Τέσσαρα δὲ τέκνα μικρότερα τῆς Κλεοπάτρας ἤρχοντο κατόπιν, ἐξ ὧν τὸ μεγαλείτερον ἦτο ἡ Εὐρυδίκη, μόλις δεκατεσσάρων ἐτῶν.

Ἡ Κλεοπάτρα εὑρεθεῖσα εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν, δὲν κατέφυγεν εἰς τὴν ἐπαιτίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν οἰκονομίαν. Τοποθετεῖ πάραυτα εἴς τι *ὑφαντουργεῖον* τὴν μεγαλειτέραν ἀδελφήν καὶ πλησίον αὐτῆς τὰς δύο μικροτέρας, δίδει δὲ τὸν μικρότερον ἀδελφὸν Δημήτριον, εἴς τι ἐργοστάσιον λεπτουργικῆς, ὅπου καὶ τὴν τροφήν του ἐκέρδισε καὶ τέχνην ἐμάνθανε· αὐτὴ δὲ ἡ ἰδία μένουσα εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ οἰκιακά, ὡς καλὴ οἰκοδέσποινα, πλέκουσα ὁσάκις νὐκαίρει καὶ περιανημίδας γειτονίσσης τινὸς εὐπόρου ἐξ ἧς ἐκέρδιζε καὶ τὴν ἰδικήν της τροφήν.

Τοιουτοτρόπως ἐντὸς ὀλίγου χρόνου καὶ τὸ μικρὸν χρέος τῆς μητρός των ἐπλήρωσαν καὶ διὰ τὰ μνημόσυνα αὐτῆς ἐφρόντισαν καὶ περίσσευμα ἤρχισαν νὰ ἔχωσιν ἐκ τῆς μεγάλης οἰκονομίας των, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν τράπεζαν τῆς οἰκονομίας τὸ κατέθετον.

Τοιαῦτα διηγήματα δύνασθε πάντοτε νὰ διηγεῖσθε εἰς τοὺς μαθητάς. Λάβετε οἰκογένειαν εἰς ἣν πάντες ἐργάζονται οἱ μικρότεροι ἀδελφοί, βοηθοῦν εἰς τὰς ἐργασίας τοὺς μεγαλειτέρους· παραβάλετε τοὺς ἀδελφοὺς πρὸς τὰς δακτύλους τῆς χειρὸς καὶ πρὸς τὰς χεῖρας· συμβουλεύετε αὐτοὺς κατ' ἰδίαν ὁσάκις μανθάνετε ὅτι δὲν διάγουσι καλῶς εἰς τὴν οἰκίαν Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωσὴφ, δείξατε ἀποτροπίασιν καὶ δυσαρέσκειαν μεγάλην, ὁπόταν θὰ ἔλθητε εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ὁ Ἰωσὴφ πωλεῖται ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν· καταλήξατε εἰς τὸ ἑξῆς.

Ὦ οἱ κακοὶ ἀδελφοί ! δυστυχῶς ὑπάρχουσι καὶ σήμερον τοιοῦτοι ἀδελφοί ! Παρακαλεῖτε, ἀγαπητὰ παιδιὰ τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν τῶν κακῶν, ὅπως μὴ τοὺς συνεριστῇ ὁ καλὸς Θεὸς—παρακαλεῖτε εἰς τὴν προσευχήν σας φυλάττῃ ἀγαπημένους ὁμονοοῦντας συνεσφιγμένους !—Εἰς τὰ ἠθικὰ συμπεράσματα δίδετε πολλάκις τύπον προσευχῆς, ἥτις ὡς παρετηρήσαμεν μεγάλην ἐπίδρασιν ἔχει ἐπὶ τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς, ὁπόταν γίνηται εἰς τὴν καθωμιλημένην γλῶσσαν καὶ εἶνε μάλιστα συμπεράσματα τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος, δι' ὧν θὰ λαμβάνωνται ἅπτὰ σημεῖα τοῦ βίου οὕτω·

— Σὺ ἀγαπητὲ Θεέ, ὅστις βοηθεῖς πάντοτε τὰ παιδία ὅπως πράττωσι τὸ καλόν, βοήθει καὶ ἡμᾶς ἵνα ἀγαπῶμεν πάντοτε τοὺς γονεῖς μας καὶ τοὺς ἀδελφούς μας καὶ νὰ βοηθῶμεν αὐτούς· ἀπομάκρυνε ἀπὸ τοῦ στόματός μου πάντα κακὸν λόγον ὅστις δύναται καὶ ἡμᾶς νὰ βλάψῃ καὶ τοὺς γονεῖς νὰ δυσαρεστήσῃ καὶ ψυχρότητα μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν νὰ προξενήσῃ.

Τοιαῦταί τινες προσευχαὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν σχολείων σήμερον γίνονται μετὰ τὸ θρησκευτικὸν μάθημα· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἐντελῶς παραλείπονται, ἴσως διότι ἡμεῖς ἔχομεν ἠθικωτέρους μαθητὰς καὶ κατορθώνομεν μὲ ἓν ῥητὸν ἁπλοῦν καὶ ἴσως ἀκατάλληλον διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν νὰ ἠθικοποιήσωμεν τοὺς παῖδας. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ χαρακτὴρ γίνεται ἐκ τῆς βουλήσεως, ἀλλ' ἡ βούλησις προϋποθέτει τὴν γνῶσιν πάντοτε· οὐδεὶς ἑκὼν κακός. Ἐὰν οἱ διδάσκαλοι παρακολουθήσωσι τοὺς μαθητὰς ἐκτὸς τῆς σχολῆς εὑρισκομένους τότε δὴ τότε θὰ φρίξωσι τῇ ἀληθείᾳ! Ποσάκις δὲν ἐγενόμεθα αὐτήκοοι τῶν αἰσχροτέρων ὕβρεων ἢ βαναυσοτέρων, αἵτινες ἐξέρχονται, ἐκ τοῦ στόματος μικρῶν παιδίων ! Καλύπτει τις τῇ ἀληθείᾳ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐξ αἰσχύνης, οἰκτίρει δὲ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους.

Προσέξατε τὴν πρώτην ἡλικίαν γονεῖς καὶ διδάσκαλοι· ὁμονοεῖτε σεῖς πρῶτοι πρὸς ἀλλήλους· μὴ ἐρίζετε ἐνώπιον τῶν παίδων σας· προσοχὴ εἰς τοὺς τρόπους σας καὶ εἰς τὰς ἐκφράσεις σας, εἰς τὰς ποινὰς καὶ ἀμοιβάς. Προσπασθεῖτε νὰ φαίνησθε πρὸ παντὸς ἀμερόληπτοι, διότι αἱ μεγαλείτεραι ἔριδες μεταξὺ ἀδελφῶν δύνανται νὰ γεννηθῶσιν, ὅταν οὗτοι ἀντιληφθῶσιν ὅτι τοῦτον μὲν περιποιεῖσθε περισσότερον, ἢ συμπαθεῖτε περισσότερον, ἐκεῖνον δὲ ὀλιγώτερον. Τὸ τῆς ἀνατροφῆς ζήτημα εἶνε πολὺ λεπτὸν καὶ ἀνάγκη προσοχῆς οὐ τῆς τυχούσης ἔχει.

Β'

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

(Συνέχεια ἴδ. 42).

Κύκλος Γ'. Πρόγραμμα τὸ αὐτό. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. —Εὑρέσεις. — Συμπληρώσεις κλ.

1) Τὰς κεράμους κατασκευάζει ὁ . . . Μὲ πολλὴν τέχνην κατασκευάζει τὰς καλάθους ὁ . . . Μεταχειρισμένα καὶ παλαιὰ βιβλία πωλεῖ . . . . Κατασκευάζει καὶ πωλεῖ τὸν ἄρτον ὁ . . . . Τὰ φορέματα ἐνομάζονται καὶ ἱμάτια· τὰ ἱμάτια πωλεῖ ὁ . . . Τοὺς ἱμάντας, τὰ ἐφίππια καὶ τὰ ἡνία πωλεῖ ὁ . . . Τὰ ὡραῖα κοσμήματα πωλεῖ . . . Τὰ ποιβώτια κατασκευαζει ὁ . . . . Ὁ . . . . ἀγοράζει καὶ πωλεῖ τὰ παλαιὰ φορέματα. Ὁ . . . πωλεῖ πίλους, λαιμοδέτας ὑποκάμισα σκούφους. Ὁ . . . . κατασκευά-

ζει καὶ πωλεῖ τὰ σχοινία . . . . Τὸ κονιάκ, τὸ κρασί, τὴν σαμπάνια, τὸ οἰνόπνευμα, τὴν μαστίχην, τὸ σύζον πωλεῖ ὁ . . . Τὰς φασιόλους μαγειρεύει ὁ . . . Θεραπεύει τοὺς ἀσθενεῖς ὁ . . . . Ὅταν πονῇς τοὺς ὀφθαλμοὺς πηγαίνεις εἰς τὸν . . . . Τὰ ζῷα ἢ τὰ κτήνη θεραπεύει ὁ . . . . Περιποιεῖται τοὺς ξένους ὁ . . . Μᾶς εὐλογεῖ εἰς τὴν ἐκκλησίαν . . . Μᾶς θυμιᾷ . . . Λέγει τὸ εἰρήνη πᾶσι ὁ . . . Κηρύττει τὸ ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους ὁ . . .

2) Ἡ αἰτιατική. Ἀντιγραφή.

Τὸν διδάσκαλον, τὸν ψάλτην, τὸν ἱερέα, τὸν ἰατρόν, τὸν δικηγόρον, τὸν ξενοδόχον, τὸν κοσμηματοπώλην κλ. ὡς εἰς τοὺς μικροτέρους κύκλους.

3) Φράσεις. Εἶναι ἀσθενὴς ἡ μήτηρ μου καὶ προσκαλῶ τὸν . . . Ἀγαπῶ καὶ σέβομαι τὸν . . . Ἀγοράζω ὠὰ ἀπὸ τὸν . . . . Ὁ θεῖός μου ἠγόρασε οἶνον ἀπὸ τὸν . . . . Ὁ πεταλωτής . . . .

4) Ἐ. Ἐ. Ἐ.

Παρατατικὸς ὅλην τὴν ἡμέραν.—Κλίσις ἀπὸ στόματος.—Ὅλην τὴν ἡμέραν ἔγραφον. Ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ ἔσκαπτον.—Ἐπὶ ὅλην τὴν νύκτα ἔρραπτον.—Ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας ὕφαινον.—Ὅλην τὴν Κυριακὴν ἔπαιζον.—Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐχόρευον.—Καταλήξεις ον—ες—ε—ομεν—ετε—ον.

5) Νὰ σχηματισθῇ ὁ παρατατικὸς τῶν εἰς ωνω ρημάτων (ἴδ. σελ. 42, 6). Ἐκρύωνον—Ἐκάρφωνον—Ἐζύμωνον—Ἐτύπωνον.

6) Ζητήσατε εἰς τὰ μεταβατικὰ νὰ κατασκευάσωσι φράσεις εὑρισκομένων τῶν πραγμάτων ἢ ὡς καταχρηστικῶς ἀντικειμένων καλουμένων βερνικώνω, (τὴν τράπεζαν, τὴν ἕδραν, τὰ θρανία, τὸ κάθισμα)· κουμβώνω (τὸ ἐπανωφόρι μου, τὸ πανταλόνι μου, τὸ ὑποκάμισον μου κλ.) ἢ ποτίζω, θερίζω, ἀλωνίζω κλ.

7) Δώσατε τὰς λέξεις καὶ ἀπαιτήσατε τὴν κατασκευὴν προτάσεων.

Πῖλος— πιλοπώλης—Πετρέλαιον—παντοπώλης—Κύαμοι καὶ λαχανοπώλης—Ὀπωροπωλεῖον—καὶ μῆλα— Διδάσκαλος—σχολεῖον—Ἱερεὺς—Ἐκκλησία—(Ὁ ἱερεὺς εἶνε εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ ἱερεὺς λειτουργεῖ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὰς εὐχὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν κλ.) (Ἀκολουθεῖ)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Σοφάδες —Ἠλ. Γιατ. ἐπιστολ. καὶ συνδρ. ἐλάβομεν· εὐχαριστοῦμεν.— Ὡσαύτως εὐχαριστοῦμεν τὸν ἐν Γαλαξειδίῳ διευθυντὴν κ. Γ. Τσουμῆν, ὅστις σπεύδων, ὡς λέγει, *μετὰ χαρᾶς* νὰ ἀποστείλῃ τὴν συνδρομὴν καὶ νὰ συγχαρῇ ἐγκαρδίως ἡμᾶς διὰ τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ἔργον, ὅπερ ἀνελάβομεν γράφει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς :

Ἡ «Παιδεία» ὑπὸ καλοὺς οἰωνοὺς ἀναπετάσασα τὰς πτέρυγάς της ἐπαγγέλλεται ὅτι θὰ ἐπιχείρῃ γλυκεῖαν τὴν λάμψιν αὐτῆς εἰς τὰ ἐν σκοτείᾳ διατελοῦντα δημοτ. σχολεῖα, θὰ ἐξεγείρῃ τὸν μαρανόμενον τοῦ Ἕλληνος διδασκάλου ζῆλον, θὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν εἰς τὸ λίαν ἐπίμοχθον ἔργον του, θὰ τῷ ὑποδεικνύῃ τὴν ὀρθὴν καὶ ὑγιᾶ πρὸς τὴν διδασκαλίαν ὁδόν, θὰ εἶνε ἡ προστάτρια τῶν δικαιωμάτων του. Θ' ἀγγέλλῃ αὐτῷ πάντοτε τὰς ἑκάστοτε διαταγὰς τοῦ ὑπουργείου καὶ ἑνὶ λόγῳ θὰ τῷ χρησιμεύῃ ὡς πηδάλιον, δι' οὗ θὰ καθοδηγῇ τοὺς μαθητάς του εἰς κάλλιστον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ «Παιδεία» τηρήσῃ τὸ προδιαγραφὲν πρόγραμμά της ἀγνόν, πέποιθα ὅτι πάντες οἱ δημοδιδάσκαλοι θὰ δείξωσι μέγιστον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ αὐτῆς καὶ διὰ πάσης ἡμῶν θυσίας θὰ ὑποστηρίξωμεν αὐτήν, οὐδαμῶς φειδόμενοι καὶ τῆς ἐξαδράχμου συνδρομῆς, ἀντὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ὑπὲρ ἧς καὶ ἡμεῖς μεριμνῶμεν, καὶ ἡ ἀγαπητὴ «Παιδεία» ὑπόσχεται ὅτι μετ' αὐταπαρνήσεως θέλει ἀφοσιωθῇ.

Κον Π.Στ. Καρδίτσαν συνδρομὴν καὶ ἐπιστολὴν ἐλάβομεν, εὐχαριστοῦμεν.—Σμύρνην Ν. Σανιδ. Ἐπιστολὴν ἐλάβομεν ἐνεγράψαμεν συνδρ. ἀποστείλαμεν φύλλα καὶ ἀποδείξεις — κ. Χ. Μαγ. Πλάτσα, ὡσαύτως ἐλάβ. εὐχαριστοῦμεν.—Α. Καλ. Στενήμαχον. Ἐνεγράψαμεν τοὺς ἀποσταλέντας ἡμῖν συνδρομητὰς εὐχαριστοῦμεν· ἀπεστείλαμεν ὑμῖν ἀποδείξεις. —Θερμῶς ὡσαύτως εὐχαριστοῦμεν τὸν ἐκ Γραλίτσῃ διδάσκ. Παπαγεωργίου τὸν γράφοντα πρὸς τοῖς ἄλλοις· Καθῆκον ἀπαραίτητον ἔχω, ὡς καὶ πάντες *οἱ βαθέως συναισθανόμενοι τὸν εὐγενῆ σκοπὸν τοῦ πολυτίμου περιοδικοῦ* ἀφ' ἑνός, καὶ τὰς *δαπάνας, ἃς ὑφίστασθε* ἀφ' ἑτέρου, ἐν πρώτοις μὲν νὰ συγχαρῶ ὑμᾶς ἐπὶ τῷ ἐθνικωτάτῳ ἅμα δὲ καὶ πολυμόχθῳ ἀγῶνι κατὰ δεύτερον δὲ λόγον νὰ σᾶς πέμψω τὴν μικρὰν συνδρομήν μου.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ.—Εὐφροσύνως χαιρετίζομεν τὴν ἔκδοσιν τοῦ καλλίστου περιοδικοῦ τῆς «Οἰκογενείας» τοῦ ὑπὸ τῆς εὐπαιδεύτου κ. Σερρουίου ἐκδιδομένου. Ἐκθύμως δὲ ὑποστηρίζομεν τοῦτο διότι εὑρίσκομεν σύμφωνον πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς «Παιδείας». Ἡ «Οἰκογένεια» συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχάς, ἃς καθιέρωσε καὶ ἐφ' ὧν καὶ ἐλπίζομεν νὰ βαδίσῃ σκοπεῖ τὴν βελτίωσιν τῆς Ἑλληνίδος γυναικὸς ὡς μητρὸς καὶ καλῆς οἰκοδεσποίνης, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σεμνῆς Ἑλληνίδος Ἡ νεωτέρα Ἑλληνίς, ὅπως ἀποβῇ χρήσιμος τῷ ὄντι εἰς τὸ Ἔθνος καὶ παράσχῃ ἀληθεῖς ὑπηρεσίας, ὀφείλει νὰ μιμηθῇ τὰς ἀρχαίας προγόνους, οὐ μόνον πρὸς τὸ ἔνδυμα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ ἦθος καὶ πρὸς τοὺς τρόπους ἔχουσα πρότυπον τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἥτις εἰς τὸν περὶ Ἡρακλέους μῦθον τοῦ Προδίκου ὑποδύεται τὸ πρόσωπον τῆς Ἀρετῆς περιγραφομένη οὕτω: *Εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει κεκοσμημένην τὸ μὲν χρῶμα καθαρότητι τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ* Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν.

Πρὸς τοὺς ἀνταποκριτὰς ἡμῶν πληρώνουσιν οἱ συνδρομηταὶ μόνον ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει ἐνυπογράφῳ ἀποδείξεως ἡμῶν.

Παρακαλοῦνται καὶ αὖθις οἱ κ. συνδρομηταὶ ἡμῶν, ὅπως ἐπιταχύνωσι τὴν ἀποστολὴν τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, μὴ λησμονοῦντες ὅτι τοιούτου εἴδους φύλλα μόνον διὰ τῆς προθυμίας αὐτῶν προοδεύουσι.

Εἰς τὸ προηγ. φύλ. σελ. 59. στηλ. α'. 14. σημ. παρεισέφρησαν τυπογρ. λάθ. μετέγγισις διορ. μετάγγισις· μεταγγίζεται μεταγγίσουν. Σημ. 18. Δευτέρα μετάγγισις.

Τύποις Ἰωάννου Νικολαΐδου